

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA ALS CARRERS DE XUCLÀ 10-18, I DE
LES RAMELLERES 1-19 (BARCELONA)**

**(Data d'intervenció: 22 de novembre al 20 de desembre
del 2012)**

**CODI Servei d'Arqueologia: 072/12
Núm. Expedient DGPC: 1-9281; 2-9368.**

Direcció: Lluís Juan i González

Barcelona, febrer del 2013

Índex

Fitxa tècnica -----	3
Introducció -----	4
Situació geogràfica -----	5
Context històric i antecedents arqueològics -----	7
Motivacions i objectius de la intervenció -----	11
Mètode de treball -----	12
Conclusions -----	16
Bibliografia -----	18

Annexes

- **Planimetria**
- **Documentació fotogràfica**

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer de Xuclà10-18 / Carrer de les Ramelleres 1-19 (CODI: 072 /12)
UBICACIÓ	Barri del Raval Districte de Ciutat Vella, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ETRS 89 (UB/ITC)	X: 430540,0 Y: 4581693,3 Z: 12,30 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	22 de novembre al 20 de desembre de 2012
PROMOTOR	FECSA-ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Lluís Juan i Gonzàlez, arqueòleg director

INTRODUCCIÓ

La intervenció arqueològica de la qual tracta la present memòria arqueològica, s'ha dut a terme als carrers de Xuclà 10-18, i de les Ramelleres 1-19, als trams existents entre el carrer del Pintor Fortuny i el carrer de Tallers, tots ells dins del barri del Raval al districte de Ciutat Vella de Barcelona; les tasques s'han dut a terme davant la necessitat per part de l'empresa FECSA-ENDESA, d'obrir una rasa en el subsòl per instal·lar les conduccions indispensables per allotjar una nova línia elèctrica de mitja tensió. L'obra ha estat duta a terme per l'empresa COSESA i respon al núm. de llicència FECZ84MFYE-A.

Donat que l'indret es troba en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, s'ha considerat oportuna la realització d'un Projecte (codi 072/12) elaborat pel Servei d'Arqueologia de l'Institut de Cultura de Barcelona, i s'ha encarregat la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS, S.L.** La direcció tècnica ha estat duta a terme per l'arqueòleg **Lluís Juan i González**, i ha comptat amb la supervisió del Servei d'Arqueologia de Barcelona.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Com ja hem dit a l'apartat anterior, la intervenció arqueològica ha afectat els carrers de Xuclà i de les Ramelleres, dins el barri del Raval, al districte de Ciutat Vella de Barcelona. El terme municipal de la ciutat es troba conformat per la plana que delimiten pel S i pel N respectivament, els rius Llobregat i Besòs, amb els seus respectius deltes. El costat NW es troba delimitat per la serra de Collserola, pertanyent a la Serralada Litoral, i que té com punt dominant el Tibidabo; als seus peus trobem altres turons de menor rellevància com ara el turó de la Rovira, el turó de la Peira, el del Carmel i el del Putxet, entre d'altres. Finalment, la mar Mediterrània delimita la plana pel SE.

En aquesta plana quasi completament urbanitzada avui, es destaquen unes zones clarament diferenciades:

a) El nucli antic, actual districte de Ciutat Vella, que restà emmurallat fins a mitjans del s. XIX. Proper a la mar, està dominat en el seu costat sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el pla i cau brusquement sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:

- Un nucli central, sobre l'anomenat *Mons Taber*. Fou sobre aquest petit puig calcari on es va establir la primigènia ciutat romana que més tard donaria lloc a l'actual Barcelona, la *Colonia Iulia Augusta Paterna Faventia Barcino*.
- al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al s. XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Santa Maria del Mar, de Sant Pere i de la Mercè o dels Còdols.
- Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat, que es bastí al llarg de la segona meitat del s.

XIV. És en aquest sector urbà on hem de situar els treballs que aquí ens ocupen.

b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No serà fins a darreries del s. XIX, una vegada enderrocades les muralles, que aniran essent annexionats a la ciutat; així, serà Sarrià la darrera de les vil·les incorporades a la ciutat, ja a principis del s. XX.

c) Una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del s. XIX (l'Eixample del pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que impediien el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle).

Així doncs, el barri del Raval, zona que en aquest treball ens interessa, queda enclavat a la part meridional del districte de Ciutat Vella, un sector amb una fisonomia urbana que no quedarà fixada de manera definitiva fins el s. XIX, fruit d'un procés històric que passem a analitzar en el proper apartat.

CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

Context històric

El barri del Raval, pel fet d'haver estat tradicionalment una zona allunyada dels centres institucionals i administratius de la ciutat, així com dels centres comercials i de negocis, l'entramat urbà definitiu de la zona no es va acabar de conformar fins ben entrat el s. XIX. Ja en època romana, el que coneixem com el Raval, quedava situat fora de les muralles i no serà fins la fundació del monestir de Sant Pau del Camp cap el 914 que no començarem a documentar un contingent poblacional important en aquest indret. És un fenomen constatat també al voltant de tot el nucli urbà de l'antiga Barcino, ja des del s. IX, però sobretot entre els ss. X i XII, que suposa el sorgiment de nous nuclis de població, les villes noves, al voltant de centres d'ordre econòmic o religiós, normalment esglésies de les quals prenen la nomenclatura. D'aquesta manera s'originarà el que es va passar a conèixer com a vilanova de Sant Pau, una vilanova amb una base econòmica agrícola i ramadera, similar a la de les vilanoves dels Arcs, de Sant Cugat, o de Sant Pere, però diferent de la de Santa Maria i de la Bòria, més properes al mar i dedicades a l'activitat comercial i portuària. Aquest procés és propiciat per la bonança agrícola del període i a la qual més tard s'afegirà l'apogeu comercial dels segles posteriors.

El desenvolupament ràpid d'aquestes villes noves va provocar que quedés obsolet l'antic perímetre de muralla de la ciutat romana, construint-se un nou cinturó emmurallat al llarg del s. XIII que tancava la ciutat per les Rambles i que, per tant, no va incloure els terrenys del Raval, que haurà d'esperar fins la construcció del tercer cinturó, ja durant la segona meitat del s. XIV, per quedar inclòs definitivament en l'entramat de la ciutat. Tot i així, la ja esmentada llunyania dels centres institucionals i econòmics del municipi, van provocar que fins ben entrat el s. XVIII, el barri es presentés com a un territori d'horts i petites explotacions agrícoles vinculades a famílies nobles o a institucions religioses que les arrendaven a camperols de la zona. L'entramat urbà es centrava al voltant de tres eixos conformats pel carrer de Sant Pau, el carrer de Tallers i el carrer de l'Hospital que comunicaven amb les portes de la muralla. Igualment,

es notable l'existència de moltes institucions conventuals (el convent dels Àngels, el de Bonsuccés o el d'Elisabets) , sobretot a partir del s. XVI, així com d'institucions de caire docent o assistencial (com ara l'Hospital de la Santa Creu, ja existent al s. XIV, o la casa de la Misericòrdia). Però a partir del s. XVIII, el creixement demogràfic i econòmic i l'arribada de l'activitat industrial que ja no tenia cabuda dins els antics barris gremials de Barcelona, sobretot al de Sant Pere, provoca una profunda transformació al territori que aquí ens ocupa; el Raval serà ara una zona amb amplis terrenys edificables, la qual cosa suposa la formació de la xarxa urbana en part encara visible avui en dia, i que quedarà clarament definida durant el s. XIX.

Tant el carrer d'en Xuclà com el de les Ramelleres, són vies amb forta tradició dins l'entramat del Raval, el primer des del s. XIV, període en que era conegut com a carrer del Joglar (mot del qual deriva la denominació actual, a manera de deformació), i el segon des del s. XVI, prenen el nom de l'activitat de les dones que es dedicaven a fer rams de flors i que s'havien establert al llarg del seu traçat. Tot aquest sector es trobava dominat majoritàriament per la presència del Convent del Bonsuccés, que ocupava l'actual plaça de Vicenç Martorell; l'edifici, pertanyent a l'Ordre dels Servents de Maria o *Servites* i que pren el nom de la seva església sota advocació de la Mare de Déu del Bonsuccés, fou construït a partir del 1626 i va perdurar fins el 1936, any en que fou enderrocat restant només un edifici de cinc plantes que avui s'utilitza com a espai d'oficines municipals.

Altres edificis destacats de la rodalia foren la Casa de la Misericòrdia, un conjunt dels ss. XVI i XVII encara existent i actualment destinat a diferents usos municipals (seu del districte, escola, etc.), i el desaparegut convent de les monges de Santa Isabel, més conegudes com *Elisabets*, construït a partir del s. XVI al carrer d'Elisabets, entre els carrers Xuclà i el carrer del Doctor Dou.

Context arqueològic

Dins del sector que aquí ens ocupa, la intervenció més destacable duta a terme fora aquella que va afectar l'actual emplaçament de les Facultats de Geografia, Història i Filosofia de la Universitat de Barcelona, entre els anys 2004 i 2006.

Aquest solar, delimitat pels carrer de les Ramelleres, de Tallers i de Montalegre, va estar ocupat per la fàbrica de terracota ornamental d'Antoni Tarrés, construïda cap el 1858 en uns terrenys que havien format part de la Casa de Misericòrdia. Fruit de l'excavació, es va aconseguir documentar un seguit d'estructures datables dins un ventall cronològic que avarca des del s. XVII fins el s. XVIII, destacant l'existència d'un forn ceràmic de tipus *àrab* o *morú* així com dipòsits i safareigs relacionats amb la producció ceràmica.

L'àrea s'ha vist afectada també per diferents rases destinades a la instal·lació de serveis, amb resultats negatius en la seva majoria. Citarem però la documentació parcial de tres murs dins la rasa realitzada el desembre de l'any 1998 a la plaça Vicenç Martorell, a l'alçada de la Casa de Misericòrdia, davant la necessitat de col·locar un generador elèctric soterrat. Els murs foren destruïts, però es van poder documentar al tall de la rasa, determinant-se'ls una cronologia del s. XVII i vinculant-los a la mateixa Casa de Misericòrdia o a l'antic convent de Bonsuccés. Així mateix, una intervenció també de l'any 1998, dins la ja esmentada Casa de Misericòrdia, concretament al pati, va permetre documentar estratigrafia del s. XV al XVII, sense estructures relacionades.

Cal fer esment també de l'aparició l'any 2003 d'algunes estructures pertanyents al convent d'Elisabets, al solar ocupat actualment per l'hotel Casa Camper, al núm.11 del carrer d'Elisabets; dites estructures es van interpretar com a part del claustre del convent, així com també es van interpretar d'aquesta manera diferents paviments, murs, estances i sistemes de recollida i evacuació d'aigües, tot datable entre els ss. XVI i XVIII. Algunes estructures del s. XIX encara es van poder atribuir al cenobi femení, que desaparegué l'any 1878. L'any 2007, la instal·lació d'un pou d'ascensor al núm. 9 del mateix carrer, va permetre la localització d'un pany de mur probablement pertanyent a l'església del convent.

Com a darrer apunt, donarem constància de l'existència de dos refugis antiaeris construïts durant la Guerra Civil (1936-1939), un d'ells a la cantonada del carrer de les Ramelleres amb Tallers (R. 1042), i l'altre a la cantonada del carrer de Xuclà amb la plaça del Bonsuccés (R. 1306), dels quals només se'n té notícia

per la documentació administrativa. En aquest sentit, la intervenció de l'any 1998 a la plaça Vicenç Martorell ja esmentada, va constatar l'existència, per sota de la fonamentació dels murs, de tres galeries excavades a l'argila geològica mitjançant la tècnica coneguda com *galeria de mina*, amb sostre picat en forma de volta, les quals també es van interpretar com part d'un refugi antiaeri.

MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Tal i com ja hem indicat en els apartats anteriors, els treballs arqueològics duts a terme han estat propiciats per la necessitat de l'empresa FECSA-ENDESA de realitzar una rasa que permetin la instal·lació d'una nova línia elèctrica. El fet de que la zona afectada estigui situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric, com hem vingut explicant en l'apartat anterior, ha donat peu a que es considerés la presència d'un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i d'estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Podem resumir l'interès històric i arqueològic de la zona on s'han de dur a terme els treballs en diferents aspectes. Per una banda ens trobem en un sector de la ciutat del qual tenim proves documentals d'haver estat urbanitzat, al menys, des del s. XIV. Per altra banda, és notòria la presència al voltant de la zona afectada, d'un seguit d'edificacions de caire conventual o assistencial aparegudes a partir del s. XVI, algunes de les quals encara existents (Casa de la Misericòrdia), existents en part (Convent del Bonsuccés) o bé desaparegudes (Convent d'Elisabets). De totes elles n'han aparegut restes a diferents intervencions que han afectat aquesta part del Raval.

Tots aquests motius justifiquen per si sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de documentar les restes patrimonials aparegudes i que puguin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació de l'àrea i així complementar els estudis realitzats fins el moment.

MÈTODE DE TREBALL

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per E. C. Harris (HARRIS, 1991).

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), que els individualitza els uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, situació en les plantes i seccions i posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona). En el cas que aquí ens ocupa, hem optat per denominar la rasa com Rasa 1000, anomenant les diferents unitats estratigràfiques a partir del núm. 1001 en endavant, segons el seu ordre d'aparició i documentació.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, es quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Les tasques arqueològiques a les quals fa referència la present memòria s'inicien el dia 12 de novembre de 2012. Tal i com indica el projecte d'obra entregat al Servei d'Arqueologia, la intervenció ha suposat l'obertura d'una rasa de 200 m de llargada i uns 120 cm de fondària, amb un traçat rectilini que avança pel carrer de Xuclà, travessa el carrer Elisabets i continua pel carrer de les Ramelleres fins l'entrada de les Facultats de Geografia, Història i Filosofia de la Universitat de Barcelona, amb la intenció d'instal·lar-hi una nova línia elèctrica de mitja tensió. Malauradament, cal indicar que les obres ja havien començat en el moment de l'arribada del tècnic arqueòleg, existint un bon tram de rasa ja oberta al carrer de Xuclà; l'anàlisi de les terres extretes i dels talls resultants al subsòl, permeten afirmar que no hi havia presència de cap resta ni material arqueològic de cap mena.

L'obertura de la rasa s'ha iniciat des de la cantonada del carrer de Xuclà amb el carrer del Pintor Fortuny, i ha avançat cap al carrer d'Elisabets per la banda dreta del carrer, a mig metre de les façanes existents. En tot moment el procediment ha estat el mateix, amb el desmantellament del paviment actual (UE 1001) mitjançant martell hidràulic, i retirada del sediment sobrant mitjançant una màquina tipus *bobcat*, o de manera manual segons la disponibilitat d'espai, doncs cal evidenciar l'estretor del propi carrer, molt concorregut pels vianants degut al seu caràcter comercial. En aquest primer tram obert, s'ha constatat la inexistència de qualsevol resta arqueològica o material que pugui fer suposar la seva existència, documentant-se simplement una capa de sauló (UE 1003) barrejada amb argila i restes de material constructiu contemporani que cobreix els serveis¹.

En el segon tram de la rasa, que, com ja hem dit, continua pel carrer de les Ramelleres després de creuar el carrer d'Elisabets, el procediment ha estat el mateix, tot i que alleujat per una major amplària de l'espai afectat, amb l'obertura del paviment actual (UE 1002, en aquest cas asfalt), mitjançant

¹ Veure annexes, fotografies 1-3

martell hidràulic, i extracció del sediment sobrant amb la màquina tipus *bobcat*. Just en el punt on s'inicia la plaça de Vicenç Martorell, a uns 50 cm de fondària (11,80 m.s.n.m.) respecte el nivell de circulació actual (12,30 m.s.n.m.), ha sortit a la llum la fonamentació d'un mur (UE 1004) que avança paral·lela a la façana contrària del carrer en sentit SO-NE; es troba conformada per pedres irregulars, sense desbasta, lligades amb morter sorrenc de tonalitat rosada². L'estructura és present en una extensió de 28 m al llarg de la rasa, apareixent de manera irregular, doncs es troba afectada per una conducció de telecomunicacions instal·lada sense control arqueològic durant els anys 80 del passat segle. La seva amplada s'aproxima al metre i la potència conservada és d'uns 30 cm (cota 11,50 m.s.n.m.). Referint-nos a la seva cronologia, no s'ha pogut documentar cap element ceràmic que ens aportí una datació concreta, però la mateixa tipologia constructiva ja ens sembla indicar una datació anterior al s.XVIII; només un petit fragment del mateix mur on es va fer servir morter blanquinós, situat a l'acabament del mateix, a l'alçada del núm. 15 del carrer de les Ramerelles, sembla indicar un moment de factura posterior, potser una reparació o una reforma (UE 1006) que es podria haver dut a terme durant el s. XVIII o XIX³.

Totes l'estructura descrita es trobava coberta per la capa de sauló i argila (UE 1003) emprada a l'hora de colmatar els diferents serveis i anivellar el carrer, havent quedat destruïda tota l'estratigrafia d'amortització. Per altra banda, la fonamentació retalla un estrat d'argila vermella molt compacta (UE 1007), que no presenta senyals d'activitat antròpica i que comença a documentar-se a una cota de 11,48 m.s.n.m.

Aquesta fonamentació, un cop documentada i davant l'impediment que suposava per al desenvolupament de l'obra, ha estat desmuntada parcialment prèvia elaboració d'un informe de desmuntatge, i amb el permís de la Direcció General del Patrimoni de la Generalitat de Catalunya. Dissortadament, dit desmuntatge parcial, es va realitzar després de les festes nadalenques (entre els dies 2 i 3 de gener de 2013) un cop ja finalitzada l'obertura de la rasa, quan

² Veure Annexes, fotografies 4-9

³ Veure Annexes, fotografies 10 i 11

ja no era necessària la presència del tècnic arqueòleg, el qual no va rebre cap avís per part de l'empresa executora; per aquest motiu no hi ha cap documentació fotogràfica del procés.

A la resta de la rasa, des del núm. 15 del carrer de les Ramelleres, fins l'entrada de la Facultat de Geografia, Història i Filosofia, no es va documentar cap altre element patrimonial o material arqueològic, simplement la capa de sauló barrejat amb argila i material constructiu que farceix els serveis contemporanis. Així doncs, els treballs als quals fa referència la present memòria, es van donar per acabats el dia 5 de desembre de 2012.

CONCLUSIONS

Els resultats de la intervenció arqueològica als carrers de Xuclà i de les Ramelleres, amb codi 072/12, es poden considerar com a parcialment positius, des d'un punt de vista arqueològic. Fruit de la fondària assolida en els rebaixos, a uns 50 cm per sota de la cota actual del carrer (11,80 m.s.n.m.), s'ha pogut documentar la fonamentació d'un mur (UE 1004) que nosaltres interpretem com pertanyent al convent del Bonsuccés; l'estructura, amb una orientació SO-NE, s'observa de manera parcial al llarg de 28 m de rasa, presenta un metre d'amplada i una potència conservada d'uns 30 cm (la cota inferior cal situar-la a 11,50 m.s.n.m.)

El convent de Bonsuccés fou construït entre els anys 1626 i 1635 (any de la consagració de l'església), a la plaça del Bonsuccés; pertanyia a l'Ordre dels Servents de Maria o *Servites* els quals havien arribat a la ciutat vers el 1575 i ocuparen diferents indrets de Barcelona fins la seva instal·lació definitiva al Raval, prop de la Casa de Misericòrdia. El convent va funcionar fins la desamortització de Madoz del 1855, passant llavors l'edifici a mans dels militars, que l'utilitzaren com a caserna fins que fou enderrocat l'any 1936 per donar lloc a la plaça de Vicenç Martorell. Del convent encara en resta un edifici de cinc plantes, ocupat avui dia per oficines municipals, del qual destaca la porta lateral de l'antiga església que dona la plaça de Bonsuccés, amb l'escut dels Servites, obra de l'escultor Miquel Perelló⁴.

La planta del convent, conservada a la planimetria de la ciutat realitzada per l'arquitecte Miquel Garriga i Roca l'any 1858, quan ja l'edifici funcionava com a caserna militar, mostra clarament la presència d'aquest mur formant un àmbit de cos triangular annex a la façana de l'edifici⁵; del propi plànol s'interpreta que aquest cos triangular tancava un dipòsit o cisterna d'aigua. No és fàcil concretar-ne la cronologia, davant l'absència de material ceràmic relacionat amb l'estructura, però prenent com a referència la data fundacional del convent així com la pròpia tipologia constructiva, sembla força provable que el mur fos

⁴ Veure Annexes, fotografies 12 i 13

⁵ Veure Annexes, planimetria 3 i 4

bastit cap a la segona meitat del s. XVII, quan el cos principal de l'edifici ja estava construït; durant els dos segles posteriors, el mur va ser reparat, almenys una vegada, segurament durant el s. XIX, poc abans o poc després de l'instal·lació dels militars en el lloc.

La fonamentació ha estat desmuntada parcialment amb el vist i plau de la Direcció General del Patrimoni de la Generalitat de Catalunya, per tal de poder continuar l'obra segons el projecte vigent. Per aquest motiu des de l'autoria d'aquesta memòria, no considerem exhaurida l'estratigrafia arqueològica, recomanant el control arqueològic sobre qualsevol actuació urbanística que afecti aquesta zona.

BIBLIOGRAFIA

- **AAVV.-** *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.* 1982.
- **AAVV.-** *Història de Barcelona*, vol. 2, 3, 4, 5. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.
- **GARCIA I ESPUCHE, A.-** *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial.* Barcelona, 1986.
- **GARRIGA I ROCA, M.-** *Quarteró núm. 54.* Arxiu Històric de la Ciutat. 1858.
- **HARRIS, Edward C.-** *Principios de estratigrafía arqueológica.* Crítica. Barcelona, 1991.
- www.bcn.cat/urbanisme
- www.cartaarqueologica.bcn.cat/
- www.monestirs.cat

ANEXES

- **Repertori Estratigràfic**
- **Planimetria**
- **Documentació fotogràfica***

*Totes les fotografies són de l'autor, tret de la número 12, que ha estat extreta del lloc web www.monestirs.cat

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1001	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Paviment		COTES	màx. 10,60 m.s.n.m. mín. 10,40 m.s.n.m.
DESCRIPCIÓ	Paviment actual del carrer Xuclà; lloses de formigó			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1003	Cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1002	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Paviment		COTES	màx. 12,30 m.s.n.m. mín. 12,20 m.s.n.m.
DESCRIPCIÓ	Paviment actual del carrer de les Ramelleres; asfalt.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1003	Cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1003	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Estrat	COTES	màx. 12,20 m.s.n.m. mín. 10,10 m.s.n.m.	
DESCRIPCIÓ	Estrat compost de sauló barrejat amb argila i material constructiu modern. Cobreix els diferents serveis contemporanis.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1004, 1006, 1007	Cobert per	1001, 1002
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

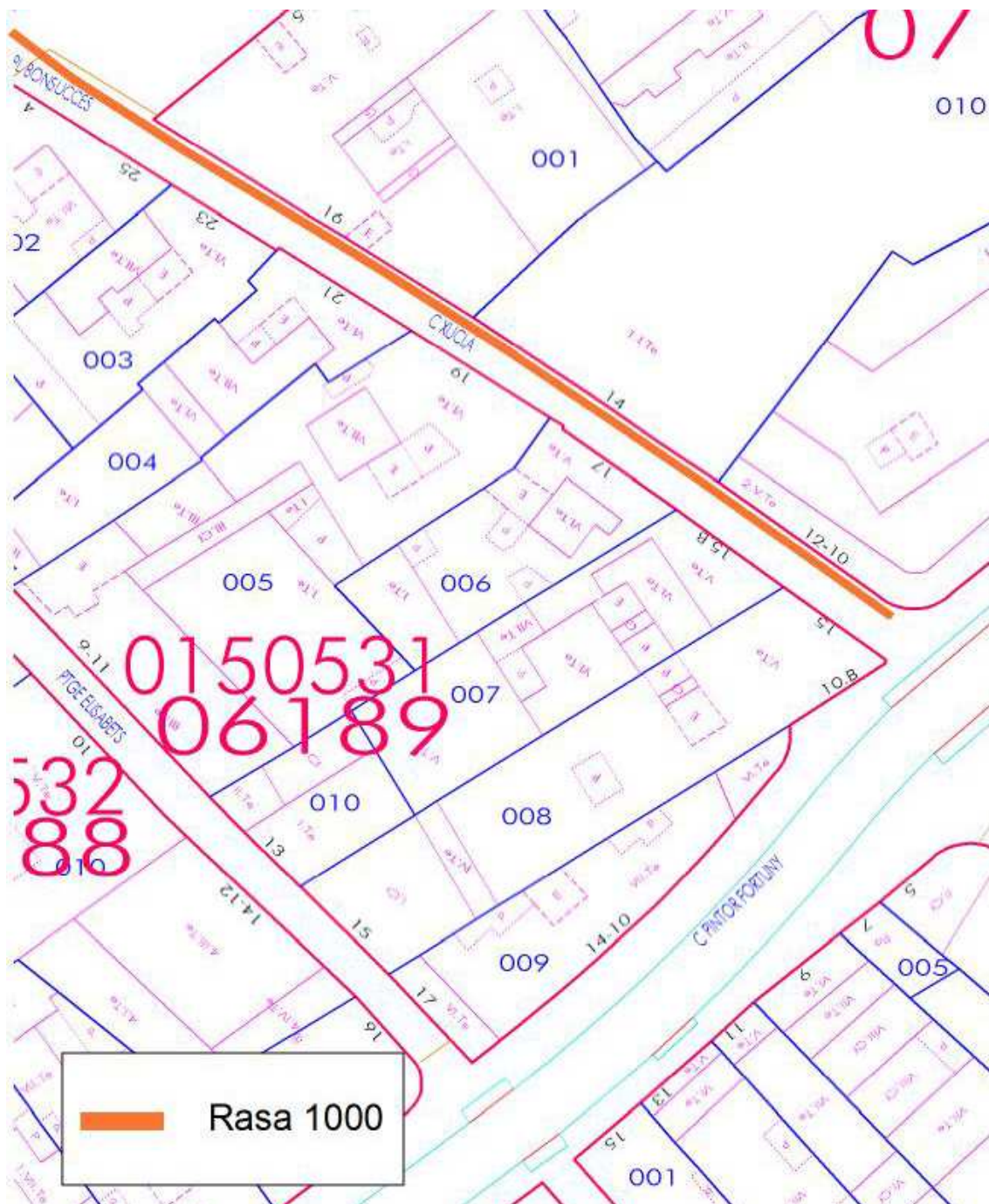
FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1004	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: 2 ^a meitat s. XVII		
DEFINICIÓ	Mur	COTES	màx. 11,80 m.s.n.m. mín. 11,50 m.s.n.m.	
DESCRIPCIÓ	Fonamentació pertanyent a un mur de pedra irregular lligada amb morter rosat. Pertany a l'antic convent de Bonsuccés.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	1005	Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1003
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	1006
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1005	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: 2 ^a meitat s. XVII		
DEFINICIÓ	Rasa	COTES	màx. ? mín. 11,48 m.s.n.m.	
DESCRIPCIÓ	Rasa per a la construcció del mur UE 1004.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	1004
	Cobreix a		Cobert per	
	Talla a	1007	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

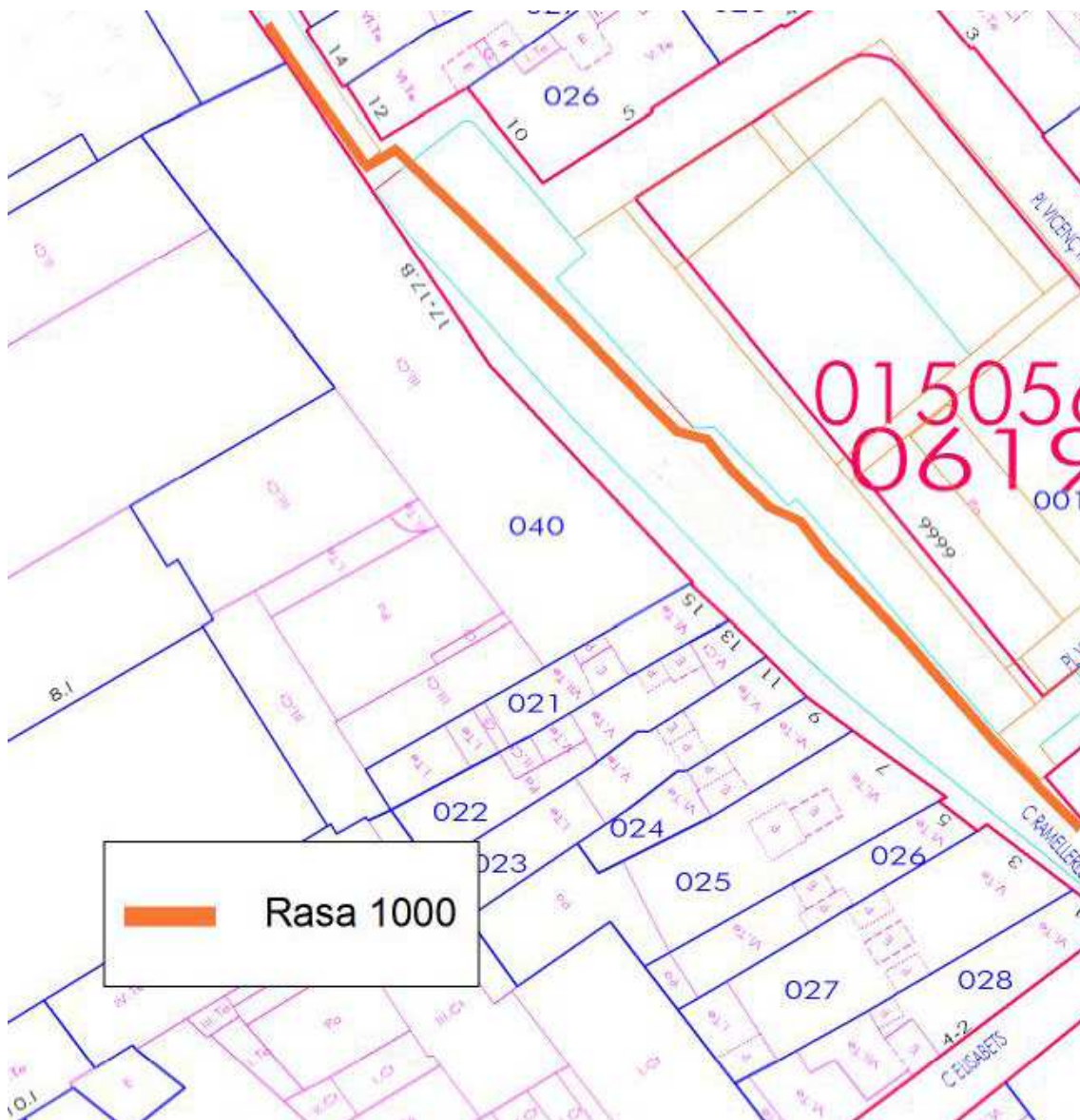
FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1006	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: s. XIX		
DEFINICIÓ	Reparació	COTES	màx. 11,80 m.s.n.m. mín. 11,50 m.s.n.m.	
DESCRIPCIÓ	Reparació del mur UE 1004, realitzada amb morter blanc i maó.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1003
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	1004	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1007	
Sector: rasa 1000	Fase:	Cronologia: indet.		
DEFINICIÓ	Estrat	COTES	màx. 11,40 m.s.n.m. mín. ?	
DESCRIPCIÓ	Estrat format per argila vermella molt compacta, sense senyals d'activitat antròpica.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1003
	Talla a		Tallat per	1005
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

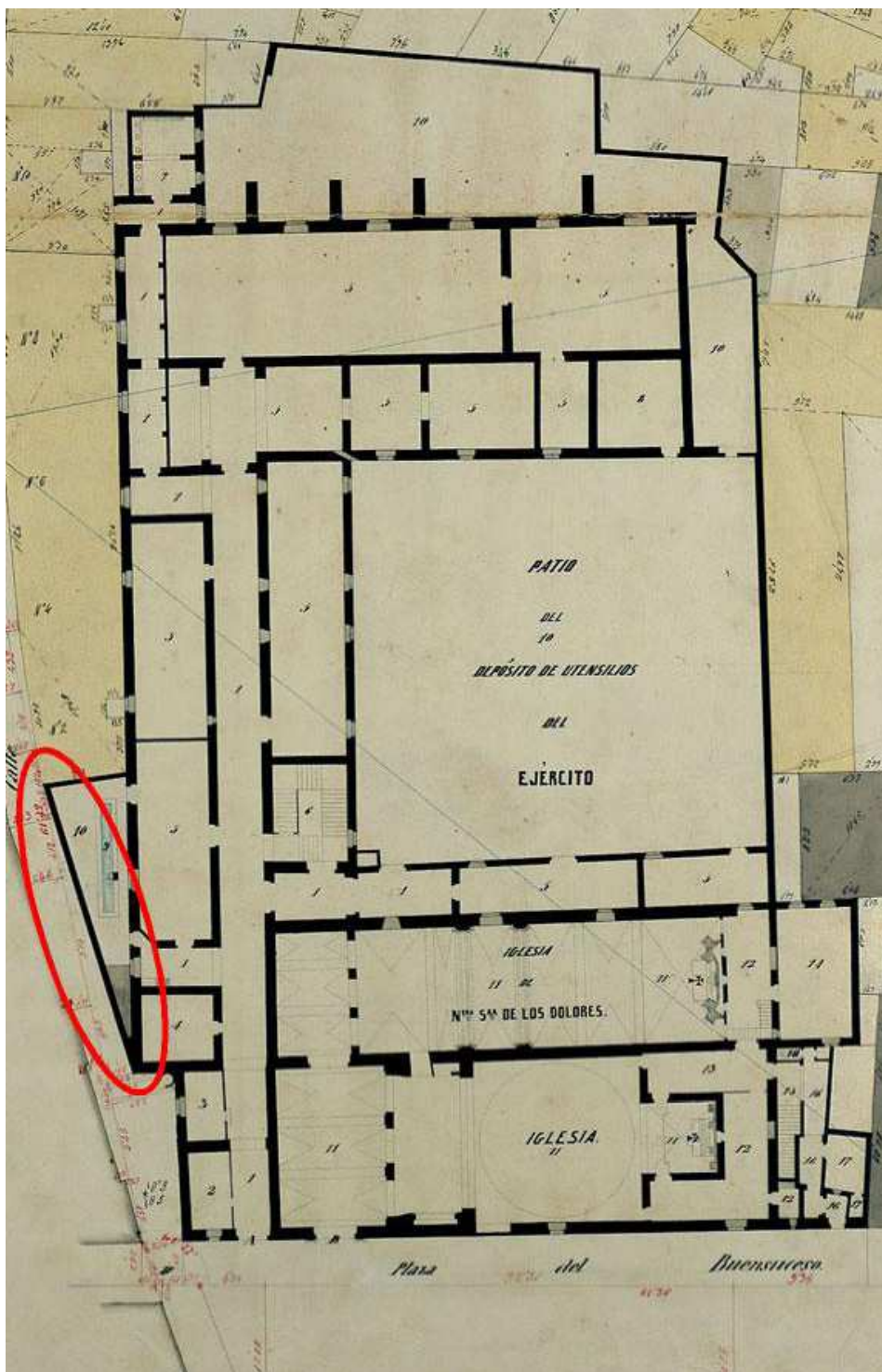
Planimetria

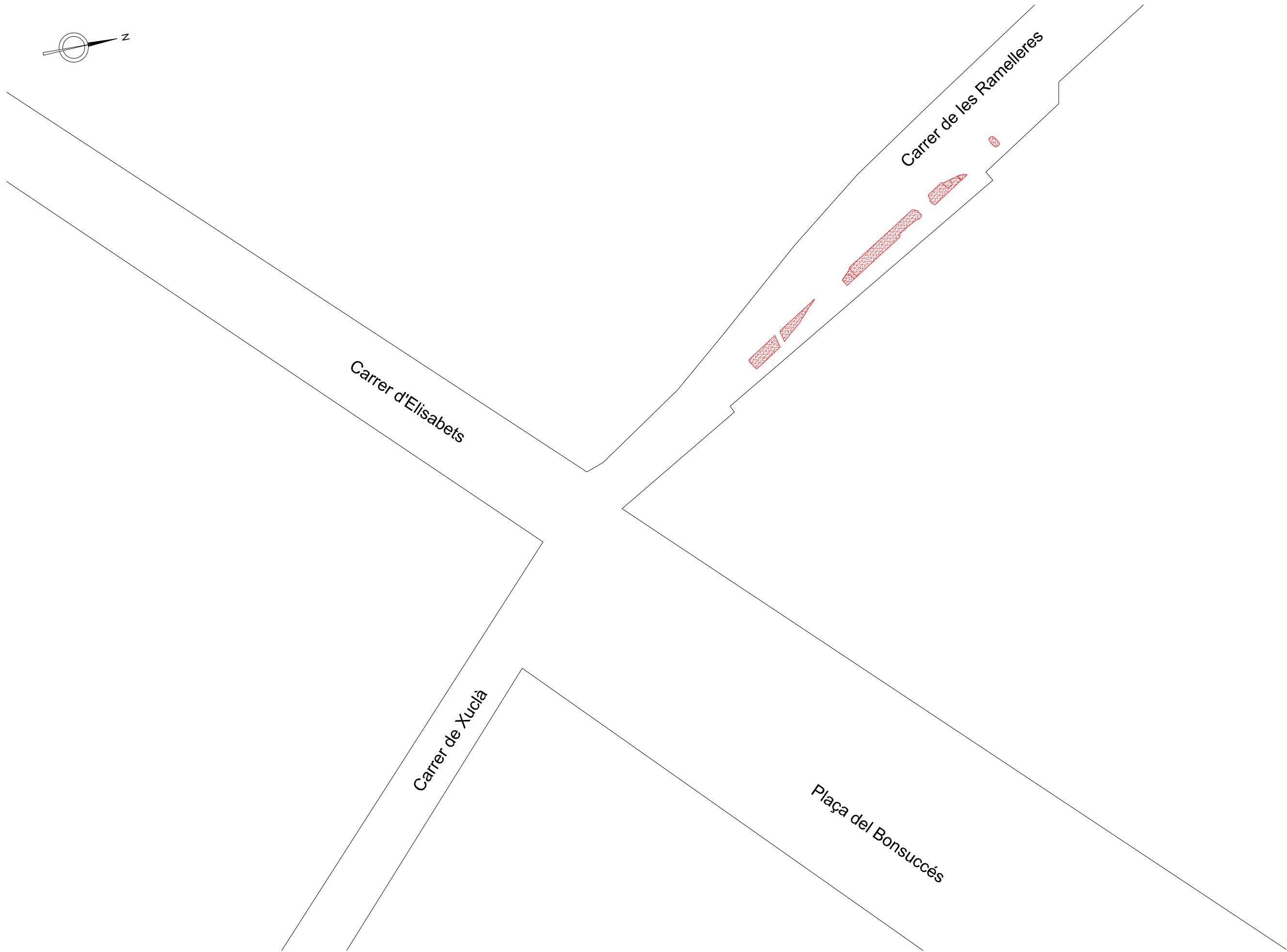
1. Situació de la rasa 1000 al carrer de Xuclà

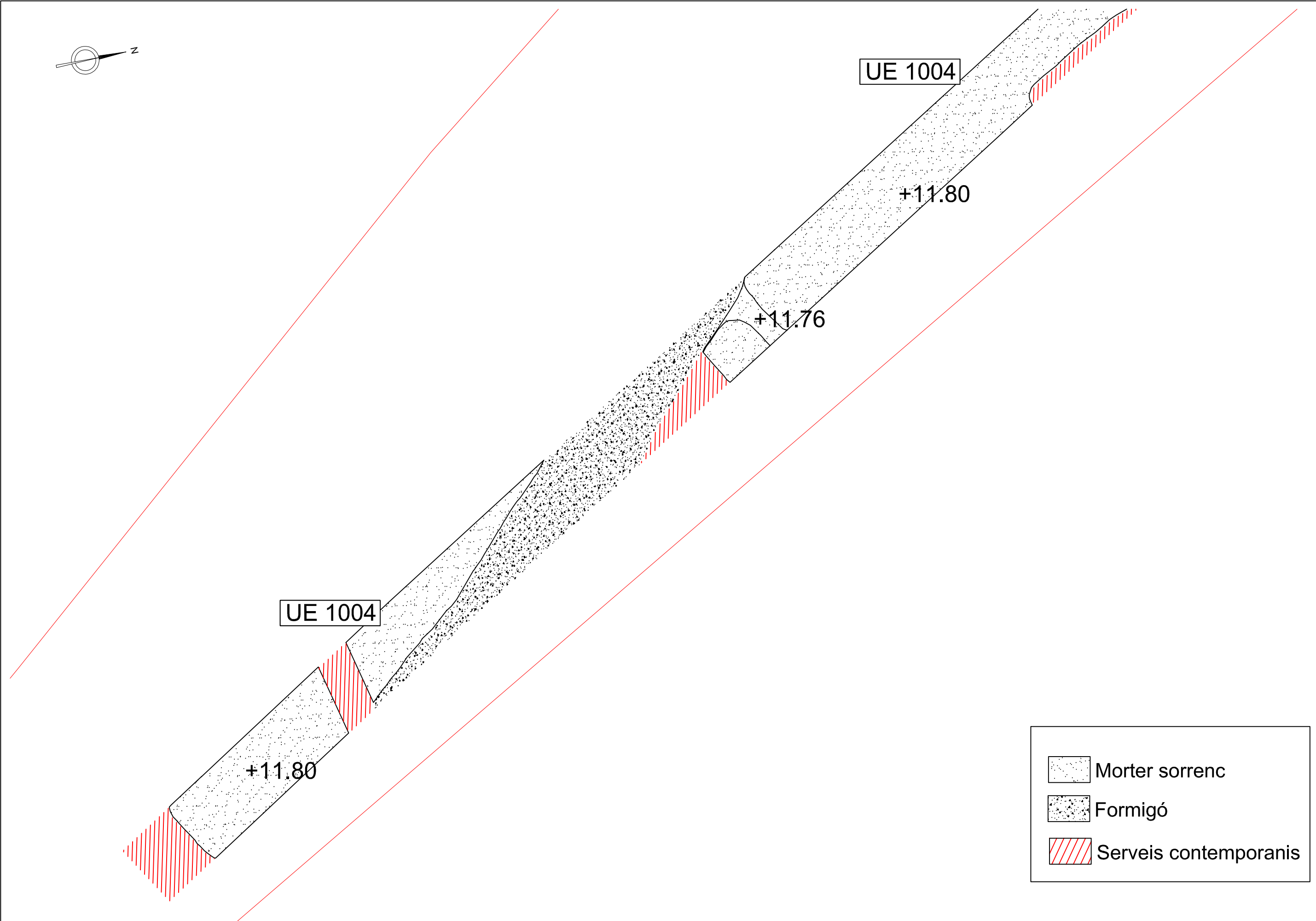

2. Situació de la rasa 1000 al carrer de les Ramelleres

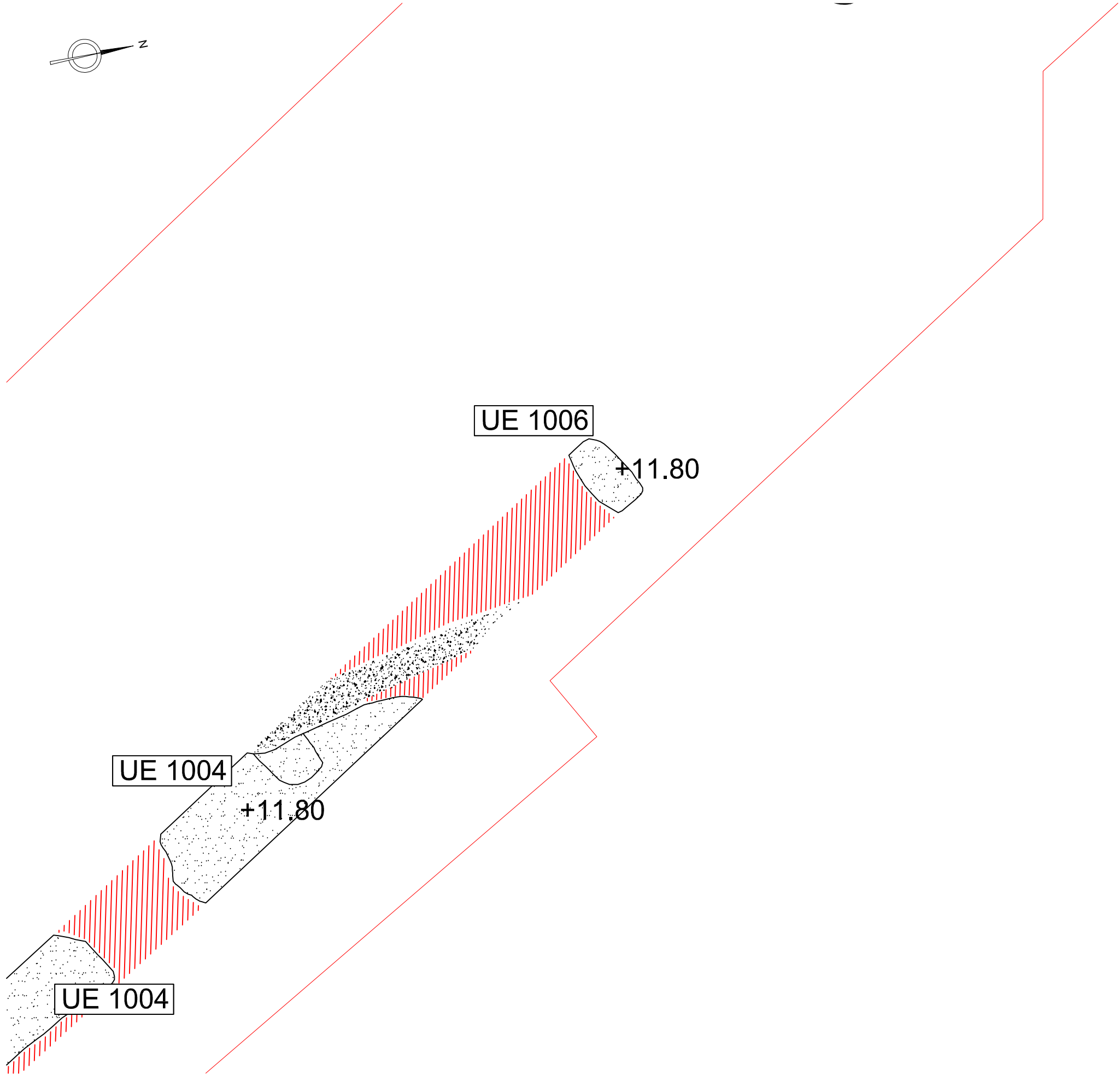

4. Planta del convent del Bonsuccés al Quarteró núm. 54 d'en Miquel Garriga i Roca. En vermell, mur documentat durant la present intervenció

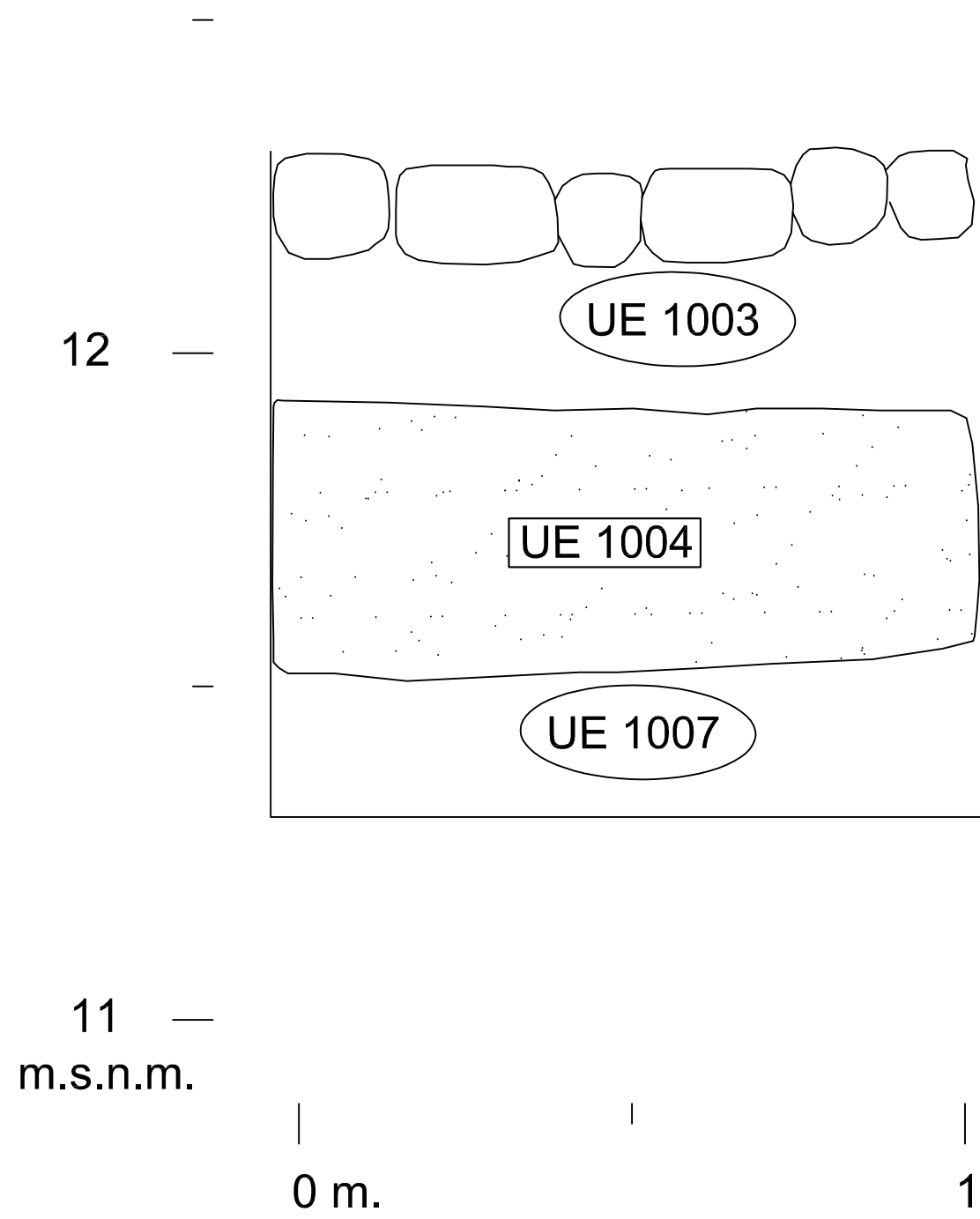

	Morter sorrenc
	Formigó
	Serveis contemporanis

	Morter sorrenc
	Formigó
	Serveis contemporanis

Documentació fotogràfica

Fotografia núm. 1: Vista de la rasa 1000

Fotografia núm. 2: Vista de la rasa 1000

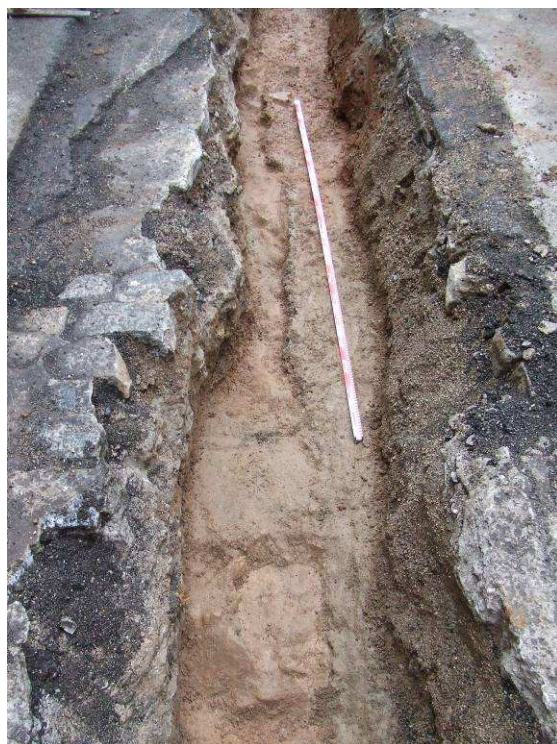
Fotografia núm. 3: Vista de la rasa 1000

Fotografia núm. 4: Aparició de la UE 1004

Fotografia núm. 5: vista de UE 1004

Fotografia núm. 6: vista de la UE 1004

Fotografia núm. 7: vista de la UE 1004

Fotografia núm. 8: vista de la UE 1004

Fotografia núm. 9: vista de la UE 1004

Fotografia núm. 10: vista de la UE 1006

Fotografia núm. 11: secció de la UE 1006

Fotografia núm. 12: Façana del convent a la plaça Bonsuccés, a principis del s. XX.

Fotografia núm. 13: Porta lateral de l'antiga església, conservada a la plaça Bonsuccés